

Η Ελληνική Επανάσταση και το Γεωπολιτικό Σκάκι της Ευρώπης

1821-1830: Πώς ένας εθνικός αγώνας ανέτρεψε τις ισορροπίες των Μεγάλων Δυνάμεων.

© NotebookLM

Ένας Εθνικός Αγώνας, Όχι Κοινωνική Ανατροπή

Από την πρώτη στιγμή, οι Έλληνες επιδίωξαν τη συμπαράσταση των Ευρωπαίων ηγετών και λαών. Στόχος τους ήταν να πείσουν ότι η επανάσταση είχε αποκλειστική επιδίωξη την ελευθερία.

«Ημείς, το Ελληνικόν έθνος των Χριστιανών, βλέποντες ότι μας καταφρονεί το οθωμανικόν γένος και σκοπεύει τον όλεθρον εναντίον μας [...], αποφασίσαμεν σταθερώς ή ν' αποθάνωμεν όλοι, ή να ελευθερωθώμεν.»

— Προκήρυξη του Αχαϊκού Διευθυντηρίου προς τους προξένους των ξένων επικρατειών (1821)

1821

© NotebookLM

Το Δυσμενές Διεθνές Περιβάλλον

Κατά τα έτη 1821-1822, οι Μεγάλες Δυνάμεις (Αγγλία, Ρωσία, Αυστρία, Γαλλία, Πρωσία) τήρησαν σταθερά **αρνητική στάση**. Η Ευρώπη μόλις είχε νικήσει τον Ναπολέοντα και βίωνε την **Παλινόρθωση**.

Το Ανατολικό Ζήτημα:

Ο φόβος των Ευρωπαίων διπλωματών ότι η διάλυση του οθωμανικού κράτους θα προκαλούσε νέες, ανεξέλεγκτες διενέξεις μεταξύ τους.

Η Αρχική Στάση της Ρωσικής Αυτοκρατορίας

Ο Αλέξανδρος Υψηλάντης προσπάθησε να επιτύχει την υποστήριξη της Ρωσίας. Αντίθετα, η Ρωσία καταδίκασε την ελληνική επανάσταση για να διατηρήσει το ευρωπαϊκό status quo.

Ο Ρόλος του Ι. Καποδίστρια

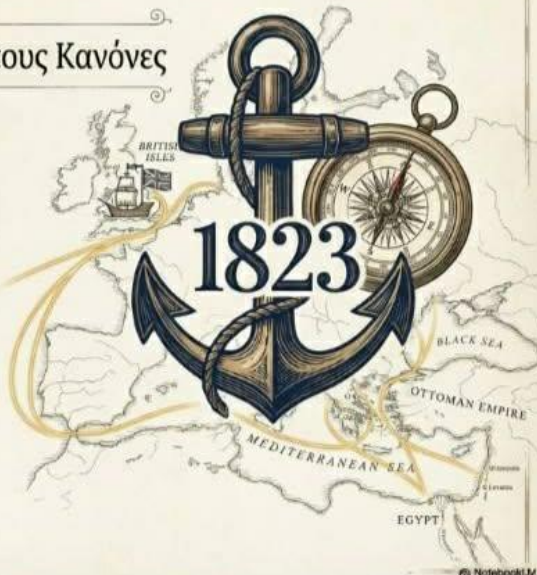
Ο τότε υπουργός Εξωτερικών της Ρωσίας χρειάστηκε να κάνει κίριες παρεμβάσεις για να αποτρέψει τη βίαιη καταστολή και να διαμορφώσει σταδιακά μια πιο ευνοϊκή ρωσική και ευρωπαϊκή πολιτική.

1823: Η Μεγάλη Βρετανία Αλλάζει τους Κανόνες

Η απόλυτη διπλωματική απομόνωση σπάει. Ο νέος Άγγλος υπουργός Εξωτερικών, Τζορτζ Κάνιγκ, αναγνωρίζει τους Έλληνες ως εμπόλεμη δύναμη.

Η αναγνώριση δεν ήταν απλώς ιδεολογική. Ο Κάνιγκ εκτίμησε ότι ένα δυναμικό ελληνικό κράτος θα αποτελούσε χρήσιμο συνεργάτη της Αγγλίας για τον έλεγχο της νοτιοανατολικής Μεσογείου.

Το Κίνημα του Φιλελληνισμού

Παράλληλα με τη διπλωματία, ένα ισχυρό ρεύμα συμπαράστασης αναπτύχθηκε στην Ευρώπη και την Αμερική, επηρεάζοντας καθοριστικά την πορεία του Αγώνα.

Φιλελευθερισμός & Ριζοσπαστισμός: Αντίδραση ενάντια στην απολυταρχία της Ιερής Συμμαχίας.

Πολιτισμικός Θαυμασμός: Αποθέωση του αρχαίου ελληνικού πολιτισμού.

Ηθική Αγαανάκτηση: Αποτροπιασμός για τις βιαιότητες σε βάρος άμαχων Ελλήνων.

«Είμαστε Όλοι Έλληνες»

«Είμαστε όλοι Έλληνες. Οι νόμοι μας, η φιλολογία μας, η θρησκεία μας, οι τέχνες μας έχουν όλα τις ρίζες τους στην Ελλάδα... Αυτή είναι η εποχή του πολέμου των καταπιεσμένων εναντίον των καταπιεστών.»

— Percy Bysshe Shelley,
Πρόλογος στο λυρικό δράμα "Hellas"
(1821)

Ο ριζοσπάστης Βρετανός ποιητής συνέθεσε το έργο στο άκουσμα της έναρξης της επανάστασης. Το ποίημα αποτέλεσε πρότυπο-ερέθισμα για τον Διονύσιο Σολωμό, προκειμένου να συνθέσει τον «Ύμνο εις την Ελευθερίαν».

Η Έμπρακτη Υποστήριξη

Ο φιλελληνισμός δεν περιορίστηκε σε ιδέες. Πρόσφερε κρίσιμη οικονομική (χρήματα, εφόδια) και ηθική ενίσχυση.

Η υψηλότερη μορφή προσφοράς ήταν η προσωπική συμμετοχή. Πολλοί ξένοι πολέμησαν και σκοτώθηκαν για την ελευθερία των Ελλήνων.

Ο Θάνατος του Λόρδου Μπάιρον:
Η κορυφαία στιγμή συμβολισμού του κινήματος ήταν ο θάνατος του Άγγλου λόρδου Μπάιρον στο πολιορκημένο Μεσολόγγι το 1824, γεγονός που συγκλόνισε τη διεθνή κοινή γνώμη.

Η Ιουλιανή Συνθήκη του Λονδίνου

- Μετά το 1826, οι Μεγάλες Δυνάμεις (Αγγλία, Ρωσία, Γαλλία) αποφασίζουν να επιλύσουν οριστικά το Ελληνικό Ζήτημα.
- Στις 6 Ιουλίου 1827 υπογράφεται η Συνθήκη του Λονδίνου.
- Οι τρεις Δυνάμεις προβλέπουν την ίδρυση αυτόνομου ελληνικού κράτους, υπό την επικυριαρχία του Σουλτάνου, και απαιτούν άμεση παύση των εχθροπραξιών.

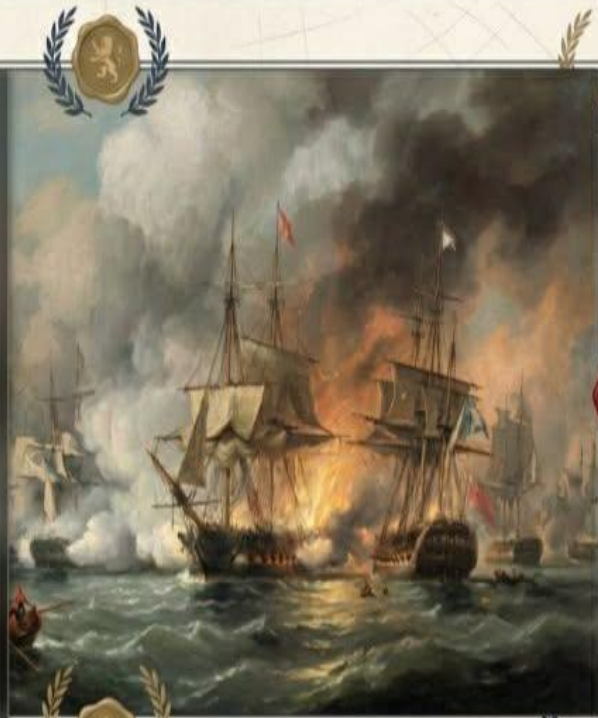

© NotebookLM

Το Τέλος της Διπλωματίας: Ναβαρίνο

Η άρνηση του Σουλτάνου να αποδεχτεί την αυτόνομη ρύθμιση που πρότειναν οι Δυνάμεις προκάλεσε την άμεση ένοπλη επέμβασή τους.

Στις 8 Οκτωβρίου 1827, στη Ναυμαχία του Ναβαρίνου, οι ενωμένοι στόλοι της Αγγλίας, της Ρωσίας και της Γαλλίας συνέτριψαν ολοκληρωτικά τον τουρκοαιγυπτιακό στόλο.

© NotebookLM

Ο Ρωσοτουρκικός Πόλεμος (1828-1829)

Η ναυμαχία του Ναβαρίνου δεν τερμάτισε αμέσως τον πόλεμο. Ακολούθησε νέος ρωσοτουρκικός πόλεμος, ο οποίος κατέληξε σε βαρύτερη τουρκική ήττα.

Με τη Συνθήκη της Αδριανούπολης (14 Σεπτεμβρίου 1829), ο Σουλτάνος υποχρεώθηκε τελικά να αποδεχτεί όλες τις μέχρι τότε αποφάσεις των Μεγάλων Δυνάμεων σχετικά με το Ελληνικό Ζήτημα.

© NotebookLM

1830: Το Πρωτόκολλο της Ανεξαρτησίας

Καθώς η Ρωσία φαινόταν έτοιμη να αποκομίσει όλα τα διπλωματικά οφέλη, η Αγγλία και η Γαλλία άλλαξαν ριζικά στάση. Για να αποτρέψουν τη ρωσική κυριαρχία, πρότειναν τη δημιουργία ενός πλήρως ανεξάρτητου ελληνικού κράτους, όχι απλώς αυτόνομου.

Στις 3 Φεβρουαρίου 1830 υπογράφηκε από την Αγγλία, τη Ρωσία και τη Γαλλία το Πρωτόκολλο της Ανεξαρτησίας.

Η πρώτη επίσημη διεθνής διπλωματική πράξη που αναγνώρισε την Ελλάδα ως κυρίαρχο κράτος.

© NotebookLM

Η Μοναδική Επανάσταση που Επέζησε

«Μόνο μία από τις επαναστάσεις του 1820-1822 κατόρθωσε να επιβληθεί, και αυτό αποδίδεται εν μέρει στην επιτυχία της να πάρει μορφή γνήσιας λαϊκής επανάστασης και στην ευνοϊκή διπλωματική κατάσταση: ο ελληνικός ξεσηκωμός του 1821.»

— Eric Hobsbawm, *Η εποχή των επαναστάσεων*

Η Ελλάδα, από διπλωματικό πρόβλημα, έγινε το πρώτο ανεξάρτητο έθνος-κράτος της περιοχής, αποτελώντας πηγή έμπνευσης για τον διεθνή φιλελευθερισμό.

© NotebookLM